

МІНІСТЕРСТВО ЕКОНОМІКИ УКРАЇНИ**НАКАЗ**

02.11.2022 № 4363

Зареєстровано в Міністерстві
юстиції України
30 грудня 2022 р.
за № 1716/39052

**Про затвердження Методики визначення економічних втрат,
пов'язаних з людськими втратами, що включають непрямі
економічні втрати, пов'язані із зменшенням чисельності
населення та відповідним зменшенням економічних
показників країни, завданих Україні внаслідок збройної
агресії Російської Федерації**

Відповідно до пункту 2 постанови Кабінету Міністрів України від 20 березня 2022 року № 326 «Про затвердження Порядку визначення шкоди та збитків, завданих Україні внаслідок збройної агресії Російської Федерації» та пункту 9 Положення про Міністерство економіки України, затвердженого постановою Кабінету Міністрів України від 20 серпня 2014 року № 459 (в редакції постанови Кабінету Міністрів України від 17 лютого 2021 року № 124), абзацу п'ятого підпункту 2 пункту 2 Порядку визначення шкоди та збитків, завданих Україні внаслідок збройної агресії Російської Федерації, затвердженого постановою Кабінету Міністрів України від 20 березня 2022 року № 326 (в редакції постанови Кабінету Міністрів України від 22 липня 2022 року № 951), **НАКАЗУЮ:**

1. Затвердити Методику визначення економічних втрат, пов'язаних з людськими втратами, що включають непрямі економічні втрати, пов'язані із зменшенням чисельності населення та відповідним зменшенням економічних показників країни, завданих Україні внаслідок збройної агресії Російської Федерації, що додається.

2. Департаменту стратегічного планування та макроекономічного прогнозування Міністерства економіки України (Горшкова Н.І.) у встановленому законодавством порядку подати цей наказ на державну реєстрацію до Міністерства юстиції України.

3. Цей наказ набирає чинності з дня його офіційного опублікування.

4. Контроль за виконанням цього наказу покласти на першого заступника Міністра економіки України Кудіна Д.І.

**Перший
віце-прем'єр-міністр України -
Міністр економіки України**

Ю. Свириденко

ПОГОДЖЕНО:

Голова Громадської організації «Всеукраїнська організація Союз осіб з інвалідністю України»	В.В. Назаренко
Голова Державної служби статистики України	І. Вернер
Урядовий Уповноважений з прав осіб з інвалідністю	Т. Баранцова
Віце-прем'єр-міністр України - Міністр з питань реінтеграції тимчасово окупованих територій України	І. Верещук
Міністр внутрішніх справ України	Д. Монастирський
Міністр оборони України	О. Резніков
Міністр соціальної політики України	О. Жолнович
Перший заступник Міністра охорони здоров'я України	О. Комаріда
Начальник Департаменту протидії злочинам, вчинених в умовах збройного конфлікту, Офісу Генерального прокурора	Ю. Белоусов
Голова правління Пенсійного фонду України	Є. Капінус
Голова Державної прикордонної служби України	С. Дейнеко
Учений секретар Інституту демографії та соціальних досліджень імені М.В. Птухи Національної академії наук України, кандидат економічних наук	В. Черніченко

ЗАТВЕРДЖЕНО
Наказ Міністерства
економіки України
02 листопада 2022 року № 4363

Зареєстровано в Міністерстві
юстиції України
30 грудня 2022 р.
за № 1716/39052

МЕТОДИКА
визначення економічних втрат, пов'язаних з людськими
втратами, що включають непрямі економічні втрати,
пов'язані із зменшенням чисельності населення та
відповідним зменшенням економічних показників країни,
завданих Україні внаслідок збройної агресії Російської
Федерації

I. Загальні положення

1. Ця Методика розроблена з метою визначення шкоди та збитків у грошовій формі та встановлює загальні підходи до оцінки економічних втрат, пов'язаних з людськими втратами, що включають непрямі економічні втрати, пов'язані зі зменшенням чисельності населення та відповідним зменшенням економічних показників країни, завданих Україні внаслідок збройної агресії Російської Федерації (далі - економічні втрати, пов'язані з людськими втратами внаслідок збройної агресії Російської Федерації).

2. Основними кількісними показниками, які оцінюються під час визначення економічних втрат, пов'язаних з людськими втратами внаслідок збройної агресії Російської Федерації, є:

1) втрати валового внутрішнього продукту:

унаслідок загибелі людей (або за результатами оцінки надлишкової смертності);

у зв'язку з інвалідністю осіб, які стали особами з інвалідністю внаслідок поранення, контузії, каліцтва або захворювання, одержаних внаслідок збройної агресії Російської Федерації;

через вимушений міграційний вплив населення з України та внутрішнє переміщення осіб внаслідок збройної агресії Російської Федерації або перебування частини населення на тимчасово окупованій Російською Федерацією території України або на території Російської Федерації;

2) потенційні втрати валового внутрішнього продукту через втрачені роки потенційного життя людей, які загинули чи отримали інвалідність (стійку непрацездатність), а також через втрачені роки життя в Україні через вимушений міграційний вплив населення з України та їх неповернення в Україну.

3. Розрахунки економічних втрат, пов'язаних з людськими втратами внаслідок збройної агресії Російської Федерації, відповідно до цієї Методики здійснюються за повний звітний календарний рік.

4. Цю Методику розроблено для використання працівниками органів виконавчої влади, науковими установами, організаціями, підприємствами та іншими установами в межах компетенції для оцінки економічних втрат, пов'язаних з людськими втратами внаслідок збройної агресії Російської Федерації.

II. Загальні підходи до визначення економічних втрат, пов'язаних з
людськими втратами внаслідок збройної агресії Російської Федерації

1. У цій Методиці використовується порядок визначення та розрахунку показників економічних втрат, пов'язаних з людськими втратами внаслідок збройної агресії Російської Федерації, який найбільшою мірою відповідає загальноприйнятій міжнародній практиці та особливостям національної статистичної звітності.

2. У разі відсутності даних за окремими середньорічними показниками в ретроспективі, поточні значення цих показників приймаються за константну величину та використовуються в розрахунках економічних втрат, пов'язаних з людськими втратами внаслідок збройної агресії Російської Федерації, за відповідні попередні роки.

III. Терміни, що використовуються в цій Методиці

У цій Методиці терміни вживаються в таких значеннях:

валовий внутрішній продукт (далі - ВВП) - інтегрований показник економічного розвитку країни, який характеризує результат виробничої діяльності резидентів у межах економічної території країни і вимірюється сукупною вартістю товарів та послуг, виготовлених ними для кінцевого використання;

вимушений міграційний вплив населення з України - вибуття населення з України внаслідок збройної агресії Російської Федерації, у тому числі депортація мешканців тимчасово окупованих територій до Російської Федерації;

економічні втрати, пов'язані з людськими втратами,- сукупні втрати обсягів ВВП внаслідок загибелі населення, втрати працездатності внаслідок інвалідності, через вимушений міграційний вплив населення з України та втрату роботи через внутрішнє переміщення;

людські втрати - втрати населення внаслідок: загибелі (смерті); у зв'язку з інвалідністю (стійкої непрацездатності або її обмеження) внаслідок поранення, контузії, каліцтва або захворювання, що виникли внаслідок збройної агресії Російської Федерації; вимушеного міграційного впливу населення з України та перебування частини населення на тимчасово окупованій Російською Федерацією території України або на території Російської Федерації.

Поняття «внутрішньо переміщена особа» вживається у значенні, наведеному в Законі України «Про забезпечення прав і свобод внутрішньо переміщених осіб».

IV. Інформаційне забезпечення та порядок надання інформації щодо визначення економічних втрат, пов'язаних з людськими втратами внаслідок збройної агресії Російської Федерації

1. Для визначення економічних втрат, пов'язаних з людськими втратами внаслідок збройної агресії Російської Федерації, щороку починаючи з 2022 року до 01 березня року наступного за звітним періодом інформація надається в такому порядку:

Міністерство економіки України запитує інформацію щодо кількості загиблих осіб цивільного населення в Офісу Генерального прокурора;

Міністерство економіки України запитує інформацію щодо кількості загиблих військовослужбовців Збройних Сил України, інших складових сил оборони під час участі в антитерористичній операції, заходах із забезпечення національної безпеки і оборони, відсічі і стримування збройної агресії Російської Федерації; щодо середнього віку загиблих військовослужбовців Збройних Сил України, інших складових сил оборони під час участі в антитерористичній операції, заходах із забезпечення національної безпеки і оборони, відсічі і стримування збройної агресії Російської Федерації у Міністерства оборони України, інших складових сил оборони;

Міністерство економіки України запитує інформацію щодо кількості загиблих осіб рядового і начальницького складу органів внутрішніх справ (працівників міліції), поліцейських, військовослужбовців Національної гвардії України, Державної прикордонної служби України, осіб рядового і начальницького складу служби цивільного захисту (далі - працівники органів системи МВС) під час участі в антитерористичній операції, заходах із забезпечення національної безпеки і оборони, відсічі і стримування збройної агресії Російської Федерації, розмінування, проведення відновлювальних, аварійно-рятувальних та інших невідкладних робіт; щодо середнього віку загиблих працівників органів системи МВС під час участі в антитерористичній операції, заходах із забезпечення національної безпеки і оборони, відсічі і стримування збройної агресії Російської Федерації у Міністерства внутрішніх справ України;

Міністерство економіки України запитує інформацію щодо кількості осіб, які стали особами з інвалідністю внаслідок поранення, контузії, каліцтва або захворювання, одержаних внаслідок збройної агресії Російської Федерації; щодо середньорічного числа осіб, які стали особами з інвалідністю внаслідок збройної агресії Російської Федерації, за групами інвалідності (I, II, III, у разі невизнання особою з інвалідністю) у Міністерства охорони здоров'я України;

Міністерство економіки України запитує інформацію щодо кількості осіб, які виїхали з України (кількість фактів перетину державного кордону громадянами України на виїзд); щодо кількості осіб, які в'їхали в Україну (кількість фактів перетину державного кордону громадянами України на в'їзд) в Адміністрації Державної прикордонної служби України;

Міністерство економіки України запитує інформацію щодо кількості внутрішньо переміщених осіб, що покинули постійне місце проживання внаслідок збройної агресії Російської Федерації у Міністерства соціальної політики України;

Міністерство економіки України запитує інформацію щодо середнього віку виходу на пенсію за віком цивільного населення; середнього віку виходу на пенсію військовослужбовців Збройних Сил України, інших складових сил оборони під час участі в антитерористичній операції, заходах із забезпечення національної безпеки та оборони, відсічі і стримування збройної агресії Російської Федерації; середнього віку виходу на пенсію працівників правоохоронних органів, осіб рядового і начальницького складу працівників органів системи МВС під час участі в антитерористичній операції, заходах із забезпечення національної безпеки і оборони, відсічі і стримування збройної агресії Російської Федерації в Пенсійного фонду України;

Міністерство економіки України запитує інформацію, у тому числі оціночні значення показників, які отримуються шляхом узагальнення інформації, отриманої з широкого кола джерел,- середній ступінь втрати працездатності осіб, за групами інвалідності (I, II, III, у разі невизнання особою з інвалідністю); оціночний коефіцієнт співвідношення кількості осіб, які втратили можливість брати участь у створенні ВВП України внаслідок вимушеного міграційного впливу населення з України, та загальної кількості осіб, які вимушені були виїхати з України та не повернулися в Україну; оціночний коефіцієнт співвідношення кількості осіб, які втратили можливість брати участь у створенні ВВП України через внутрішнє переміщення, та загальної кількості внутрішньо переміщених осіб; оціночний коефіцієнт співвідношення кількості осіб, які втратили можливість брати участь у створенні ВВП України, внаслідок їх перебування на тимчасово окупованій Російською Федерацією території України або на території Російської Федерації, та загальної кількості осіб, що перебувають на тимчасово окупованій Російською Федерацією території України або на території Російської Федерації; фактичне (зарєєстроване) загальне число померлих; прогнозне (гіпотетичне) на основі демографічних рядів даних число померлих за умови відсутності збройної агресії Російської Федерації; оціночний коефіцієнт неповернення мігрантів в Україну в Інституту демографії та соціальних досліджень імені М.В. Птухи Національної академії наук України.

2. Додатковою інформацією для визначення економічних втрат, пов'язаних з людськими втратами внаслідок збройної агресії Російської Федерації, є дані з офіційних вебсайтів міжнародних організацій; показники, розраховані відповідно до методик, розроблених та затверджених на виконання підпунктів 1, 3, 4 пункту 2 Порядку визначення шкоди та збитків, завданих Україні внаслідок збройної агресії Російської Федерації, затвердженого постановою Кабінету Міністрів України від 20 березня 2022 року № 326 (в редакції постанови Кабінету Міністрів України від 22 липня 2022 року № 951).

3. Міністерство економіки України на основі отриманої інформації, підготовленої відповідно до пункту 2 розділу I цієї Методики, надає Міністерству з питань реінтеграції тимчасово окупованих територій України результати оцінки економічних втрат, пов'язаних з людськими втратами внаслідок збройної агресії Російської Федерації, за формою згідно з додатком до цієї Методики.

V. Визначення економічних втрат, пов'язаних з людськими втратами внаслідок збройної агресії Російської Федерації, за поточний (окремий) рік

1. Загальний показник втрат ВВП

1. У загальному вигляді обсяг економічних втрат, пов'язаних з людськими втратами, визначається як загальний обсяг втрат ВВП, що розраховується як сума втрат ВВП внаслідок загибелі людей (або за результатами оцінки надлишкової смертності), втрат ВВП у зв'язку з інвалідністю осіб, які стали особами з інвалідністю внаслідок поранення, контузії, каліцтва або захворювання, одержаних внаслідок збройної агресії Російської Федерації, а також втрат ВВП через вимушений міграційний вплив населення з України, внутрішнє переміщення населення та перебування частини населення на тимчасово окупованій Російською Федерацією території України або на території Російської Федерації:

$$\Delta \text{ВВП}_{\text{л.втр}} = \Delta \text{ВВП}_{\text{зг}} + \Delta \text{ВВП}_{\text{инв}} + \Delta \text{ВВП}_{\text{мг}},$$

- де $\Delta \text{ВВП}_{\text{л.втр}}$ - загальний обсяг втрат ВВП, пов'язаних з людськими втратами, млн грн;
- $\Delta \text{ВВП}_{\text{зг}}$ - втрати ВВП внаслідок загибелі людей (цивільного населення, військовослужбовців Збройних Сил України, інших складових сил оборони, працівників органів системи МВС), млн грн;
- $\Delta \text{ВВП}_{\text{инв}}$ - втрати ВВП у зв'язку з інвалідністю осіб, які стали особами з інвалідністю внаслідок поранення, контузії, каліцтва або захворювання, одержаних внаслідок збройної агресії Російської Федерації, млн грн;
- $\Delta \text{ВВП}_{\text{мг}}$ - втрати ВВП через вимушений міграційний вплив населення з України (виїзд населення з України, у тому числі через втрату місця проживання внаслідок збройної агресії Російської Федерації), внутрішнє переміщення населення, а також через перебування частини населення на тимчасово окупованій Російською Федерацією території України або на території Російської Федерації, млн грн.

2. Для цілей здійснення міжнародного порівняння, а також розрахунку накопичених економічних втрат, пов'язаних з людськими втратами внаслідок збройної агресії Російської Федерації (за весь період збройної агресії Російської Федерації), втрати ВВП розраховуються в доларах США за курсом гривні до долара США у середньорічному вимірі у звітному періоді:

$$\Delta \text{ВВП}_{\text{л.втр.}\$} = \Delta \text{ВВП}_{\text{л.втр}} / K_{\$},$$

- де $\Delta \text{ВВП}_{\text{л.втр.}\$}$ - загальний обсяг втрат ВВП, пов'язаних з людськими втратами, млн доларів США;
- $\Delta \text{ВВП}_{\text{л.втр}}$ - загальний обсяг втрат ВВП, пов'язаних з людськими втратами, млн грн;
- $K_{\$}$ - обмінний курс гривні до долара США в середньорічному вимірі, гривень за долар США.

3. Втрати ВВП від перебування частини населення на тимчасово окупованій Російською Федерацією території України або на території Російської Федерації виділяються в окрему складову.

2. Показник втрати ВВП внаслідок загибелі людей

Втрати ВВП внаслідок загибелі людей на рівні національної економіки розраховуються як добуток загальної кількості загиблих осіб (цивільного населення, військовослужбовців Збройних Сил України, працівників органів системи МВС) та розрахункового обсягу ВВП на одну особу у фактичних цінах за умов відсутності нових загиблих людей внаслідок збройної агресії Російської Федерації в році, для якого здійснюється розрахунок:

$$\Delta \text{ВВП}_{\text{зг}} = N_{\text{зг}} \times \text{ВВП}_{\text{ос}},$$

- де $\Delta \text{ВВП}_{\text{зг}}$ - втрати ВВП внаслідок загибелі людей, млн грн;
- $N_{\text{зг}}$ - загальна кількість загиблих осіб, осіб;

ВВП_{ос} - розрахунковий обсяг ВВП на одну особу у фактичних цінах за умов відсутності нових загиблих людей внаслідок збройної агресії Російської Федерації в році, для якого здійснюється розрахунок, млн грн

Розрахунковий обсяг ВВП на одну особу у фактичних цінах за умов відсутності нових загиблих людей внаслідок збройної агресії Російської Федерації в році, для якого здійснюється розрахунок, визначається за такою формулою:

$$\text{ВВП}_{\text{ос}} = \left(\frac{\text{ВВП}_{t-1}}{P_{н(t-1)}} \right) \times D_t,$$

де **ВВП_{ос}** - розрахунковий обсяг ВВП на одну особу у фактичних цінах за умов відсутності нових загиблих людей внаслідок збройної агресії Російської Федерації в році, для якого здійснюється розрахунок, млн грн;

ВВП_{t-1} - ВВП у фактичних цінах попереднього року, млн грн;

P_{н(t-1)} - середня чисельність наявного населення попереднього року, осіб;

D_t - дефлятор ВВП року, для якого здійснюється розрахунок.

Загальна кількість загиблих осіб розраховується за такою формулою:

$$N_{зг} = N_{цв} + N_{вс} + N_{пр},$$

де **N_{зг}** - загальна кількість загиблих осіб, осіб;

N_{цв} - кількість загиблих осіб цивільного населення, осіб;

N_{вс} - кількість загиблих військовослужбовців Збройних Сил України, інших складових сил оборони під час участі в антитерористичній операції, заходах із забезпечення національної безпеки і оборони, відсічі і стримування збройної агресії Російської Федерації, осіб;

N_{пр} - кількість загиблих працівників органів системи МВС під час участі в антитерористичній операції, заходах із забезпечення національної безпеки і оборони, відсічі і стримування збройної агресії Російської Федерації, осіб.

Ураховуючи збройну агресію та відповідно повномасштабне вторгнення Російської Федерації, починаючи з 2022 року як альтернативний варіант розрахунку, що базується на більш повній інформації щодо людських втрат внаслідок збройної агресії Російської Федерації, що, враховує ефекти підвищення загального рівня смертності під впливом стресових станів людей, погіршення умов проживання, погіршення доступу до послуг охорони здоров'я тощо, застосовується розрахунок надлишкової смертності.

Показник надлишкової смертності оцінюється за такою формулою:

$$N_{н.с.} = N_{ф\text{ пм}} - N_{г\text{ пм}},$$

де **N_{н.с.}** - показник надлишкової смертності, що складається з числа загиблих від збройної агресії Російської Федерації та числа померлих від інших причин, пов'язаних зі збройною агресією Російської Федерації, осіб;

N_{ф пм} - фактичне (зарєєстроване) загальне число померлих, осіб;

N_{г пм} - прогнозне (гіпотетичне) на основі демографічних рядів даних число померлих за умови відсутності збройної агресії Російської Федерації, осіб.

Втрати ВВП через надлишкову смертність на рівні національної економіки розраховуються як добуток показника надлишкової смертності та розрахункового обсягу ВВП на одну особу у фактичних цінах за умов відсутності нових загиблих людей внаслідок збройної агресії Російської Федерації в році, для якого здійснюється розрахунок:

$$\Delta\text{ВВП}_{н.с.} = N_{н.с.} \times \text{ВВП}_{\text{ос}},$$

де **ΔВВП_{н.с.}** - втрати ВВП через надлишкову смертність, млн грн;

N_{н.с.} - показник надлишкової смертності, осіб;

ВВП_{ос} - розрахунковий обсяг ВВП на одну особу у фактичних цінах за умов відсутності нових загиблих людей внаслідок збройної агресії Російської Федерації в році, для якого здійснюється розрахунок, млн грн.

3. Показник втрати ВВП у зв'язку з інвалідністю

Втрати ВВП у зв'язку з інвалідністю осіб, які стали особами з інвалідністю внаслідок поранення, контузії, каліцтва або захворювання, одержаних внаслідок збройної агресії Російської Федерації, на рівні національної економіки розраховуються як добуток загальної кількості осіб, які стали особами з інвалідністю внаслідок поранення, контузії, каліцтва або

захворювання, одержаних внаслідок збройної агресії Російської Федерації, та розрахункового обсягу ВВП на одну особу у фактичних цінах за умов відсутності нових загиблих людей внаслідок збройної агресії Російської Федерації в році, для якого здійснюється розрахунок:

$$\Delta \text{ВВП}_{\text{інв}} = N_{\text{інв}} \times \text{ВВП}_{\text{ос}},$$

де $\Delta \text{ВВП}_{\text{інв}}$ - втрати ВВП у зв'язку з інвалідністю осіб, які стали особами з інвалідністю внаслідок поранення, контузії, каліцтва або захворювання, одержаних внаслідок збройної агресії Російської Федерації, млн грн;

$N_{\text{інв}}$ - кількість осіб, які стали особами з інвалідністю внаслідок поранення, контузії, каліцтва або захворювання, одержаних внаслідок збройної агресії Російської Федерації, осіб;

$\text{ВВП}_{\text{ос}}$ - розрахунковий обсяг ВВП на одну особу у фактичних цінах за умов відсутності нових загиблих людей внаслідок збройної агресії Російської Федерації в році, для якого здійснюється розрахунок, млн грн.

З урахуванням ступеня отримання інвалідності втрати ВВП у зв'язку з інвалідністю оцінюються за такою формулою:

$$\Delta \text{ВВП}_{\text{інв.ст.}} = I_{\text{ср}} \times \text{ВВП}_{\text{ос}} \times k,$$

де $\Delta \text{ВВП}_{\text{інв.ст.}}$ - втрати ВВП у зв'язку з інвалідністю осіб, які стали особами з інвалідністю внаслідок поранення, контузії, каліцтва або захворювання, одержаних внаслідок збройної агресії Російської Федерації, з урахуванням ступеня отримання інвалідності, млн грн;

$I_{\text{ср}}$ - середньорічне число осіб, які стали особами з інвалідністю внаслідок збройної агресії Російської Федерації, осіб;

$\text{ВВП}_{\text{ос}}$ - розрахунковий обсяг ВВП на одну особу у фактичних цінах за умов відсутності нових загиблих людей внаслідок збройної агресії Російської Федерації в році, для якого здійснюється розрахунок, млн грн;

k - коригувальний коефіцієнт, який ураховує загальний ступінь отримання інвалідності.

Коригувальний коефіцієнт розраховується як середньозважена оцінка втрат у зв'язку з інвалідністю осіб відповідно до групи інвалідності, яку вони мають:

$$k = \frac{\sum_{g=1}^4 I_{\text{ср } g} \times L_g}{I_{\text{ср}}},$$

де k - коригувальний коефіцієнт, який ураховує загальний ступінь отримання інвалідності;

g - група інвалідності ($g = 1$ (I група); $g = 2$ (II група); $g = 3$ (III група); $g = 4$ (без встановлення групи));

$I_{\text{ср } g}$ - середньорічне число осіб, які мають інвалідність g -ої групи, осіб;

L_g - середній ступінь втрати працездатності осіб g -ої групи інвалідності ($0,1 \leq k \leq 0,1$);

Під час розрахунку коригувального коефіцієнта застосовують середній ступінь втрати працездатності осіб за групами інвалідності:

Група інвалідності g	Середній ступінь втрати працездатності осіб за групами інвалідності L_g
I	0,80
II	0,65
III	0,30
у разі невизнання особою з інвалідністю	0,25

4. Показник втрати ВВП через вимушений міграційний вплив населення

Втрати ВВП через вимушений міграційний вплив населення з України та внутрішнє переміщення осіб внаслідок збройної агресії Російської Федерації або перебування частини населення на тимчасово окупованій Російською Федерацією території України або на території Російської Федерації на рівні національної економіки розраховуються як добуток загальної кількості осіб, які вимушені були виїхати з України та не повернулися (кількість осіб, що виїхали з України або втратили (покинули) місце проживання внаслідок збройної агресії

Російської Федерації за вирахуванням кількості осіб, які в'їхали в Україну), внутрішньо переміщених осіб та осіб, які перебувають на тимчасово окупованій Російською Федерацією території України або на території Російської Федерації, і позбавлені можливості брати участь у створенні ВВП України, та розрахункового обсягу ВВП на одну особу у фактичних цінах за умов відсутності нових загиблих людей внаслідок збройної агресії Російської Федерації у році, для якого здійснюється розрахунок:

$$\Delta \text{ВВП}_{\text{мг}} = N_{\text{мг}} \times \text{ВВП}_{\text{ос}},$$

- де $\Delta \text{ВВП}_{\text{мг}}$ - втрати ВВП через вимушений міграційний вплив населення з України, внутрішнє переміщення осіб внаслідок збройної агресії Російської Федерації або перебування частини населення на тимчасово окупованій Російською Федерацією території України або на території Російської Федерації, млн грн;
- $N_{\text{мг}}$ - загальна кількість осіб, які вимушені були виїхати з України та не повернулися в Україну, внутрішньо переміщених осіб та осіб, які перебувають на тимчасово окупованій Російською Федерацією території України або на території Російської Федерації, і позбавлені можливості брати участь у створенні ВВП України, осіб;
- $\text{ВВП}_{\text{ос}}$ - розрахунковий обсяг ВВП на одну особу у фактичних цінах за умов відсутності нових загиблих людей внаслідок збройної агресії Російської Федерації у році, для якого здійснюється розрахунок, млн грн.

Загальну кількість осіб, які вимушені були виїхати з України та не повернулися в Україну, внутрішньо переміщених осіб та осіб, які перебувають на тимчасово окупованій Російською Федерацією території України або на території Російської Федерації, і позбавлені можливості брати участь у створенні ВВП України, розраховують за такою формулою:

$$N_{\text{мг}} = (N_{\text{вб}} - N_{\text{вл}}) \times k_1 + N_{\text{впо}} \times k_2 + N_{\text{окп}} \times k_3,$$

- де $N_{\text{мг}}$ - загальна кількість осіб, які вимушені були виїхати з України та не повернулися в Україну, внутрішньо переміщених осіб та осіб, які перебувають на тимчасово окупованій Російською Федерацією території України або на території Російської Федерації, осіб;
- $N_{\text{вб}}$ - кількість осіб, які виїхали з України (кількість фактів перетинання державного кордону громадянами України на виїзд), осіб;
- $N_{\text{вл}}$ - кількість осіб, які в'їхали в Україну (кількість фактів перетинання державного кордону громадянами України на в'їзд), осіб;
- k_1 - коефіцієнт співвідношення кількості осіб, які втратили можливість брати участь у створенні ВВП України через вимушений міграційний вплив населення з України, та загальної кількості осіб, які вимушені були виїхати з України та не повернулися в Україну;
- $N_{\text{впо}}$ - кількість внутрішньо переміщених осіб, що покинули постійне місце проживання внаслідок збройної агресії Російської Федерації, осіб;
- k_2 - коефіцієнт співвідношення кількості осіб, які втратили можливість брати участь у створенні ВВП України через внутрішнє переміщення, та загальної кількості внутрішньо переміщених осіб;
- $N_{\text{окп}}$ - кількість осіб, що перебувають на тимчасово окупованій Російською Федерацією території України або на території Російської Федерації (частина окупованої території Донецької і Луганської областей - приймається, як константна величина на період з 2014 року до дати отримання оновлених даних), осіб;
- k_3 - коефіцієнт співвідношення кількості осіб, які втратили можливість брати участь у створенні ВВП України, внаслідок їх перебування на тимчасово окупованій Російською Федерацією території України або на території Російської Федерації, та загальної кількості осіб, що перебувають на тимчасово окупованій Російською Федерацією території України або на території Російської Федерації.

VI. Визначення потенційних втрат ВВП, пов'язаних з людськими втратами внаслідок збройної агресії Російської Федерації, у майбутніх періодах

1. Втрати макроекономічного результату, зокрема ВВП, внаслідок загибелі людей (або надлишкової смертності), через вимушений міграційний вплив з України або втрату працездатності внаслідок збройної агресії Російської Федерації, поширюються на поточний період (рік) і на майбутні роки, які людина не доживе внаслідок загибелі у збройному конфлікті, або коли вона не зможе працювати у зв'язку з каліцтвом, хворобою, через вимушений міграційний вплив населення з України. Для оцінки таких втрат застосовується методичний підхід, що враховує обсяги потенційно недожитих або недопрацьованих років життя.

2. Алгоритм розрахунку таких потенційних втрат макроекономічного результату передбачає оцінку обсягу потенційних втрат ВВП через втрачені роки потенційного життя людей, які загинули (або за результатами оцінки надлишкової смертності), або вимушені були виїхати з України і не повернулися в Україну.

Втрачені роки потенційного життя ($T_{\text{втр}}$) внаслідок загибелі людей у поточному році розраховуються за такою формулою:

$$T_{\text{втр}} = \sum_i (t_{i0} - t_i) \times N_{\text{зг } i}$$

- де $T_{\text{втр}}$ - втрачені роки потенційного життя внаслідок загибелі людей, роки;
- i - категорії загиблих (цивільні, військовослужбовці Збройних Сил України, працівників органів системи МВС);
- t_{i0} - середній вік виходу на пенсію для i -тої категорії загиблих, років;
- t_i - середній вік i -тої категорії загиблих, років;
- $N_{\text{зг } i}$ - кількість i -тої категорії загиблих, осіб.

3. У разі проведення розрахунку показника надлишкової смертності за формулою наведеною в абзаці двадцятому підрозділу 2 розділу V цієї Методики, у формулі, наведеній у цьому пункті, показник втрачених років потенційного життя внаслідок загибелі людей ($T_{\text{втр}}$) є показником втрачених років потенційного життя внаслідок надлишкової смертності ($T_{\text{втр}}$), а показник кількості загиблих ($N_{\text{зг } i}$) замінюється на показник надлишкової смертності ($N_{\text{н.с.}}$).

4. Втрачені роки потенційного життя ($T_{\text{втр.міг}}$) через вимушений міграційний вплив з України (для осіб, які вимушені були виїхати з України та не планують повертатися в Україну) розраховуються за такою формулою:

$$T_{\text{втр.міг}} = (t_{i0 \text{ цв}} - t_{\text{міг}}) \times N_{\text{вміг}} \times k_{\text{міг}}$$

- де $T_{\text{втр.міг}}$ - втрачені роки потенційного життя в Україні через вимушений міграційний вплив населення з України, роки;
- $t_{\text{міг}}$ - середній вік осіб, які вимушені були виїхати з України та не планують повертатися в Україну, років (інформація Представництва Управління Верховного комісара ООН у справах біженців в Україні або експертна оцінка);
- $t_{i0 \text{ цв}}$ - середній вік виходу на пенсію за віком для цивільних осіб (осіб, які вимушені були виїхати з України та не планують повертатися в Україну), років;
- $N_{\text{вміг}}$ - кількість осіб, які вимушені були виїхати з України та не повернулися в Україну, та осіб, які перебувають на тимчасово окупованій Російською Федерацією території України або на території Російської Федерації, осіб;
- $k_{\text{міг}}$ - коефіцієнт неповернення мігрантів в Україну.

5. Потенційні втрати ВВП через втрачені роки потенційного життя внаслідок загибелі людей, а також через втрачені роки потенційного життя, зумовлені неповерненням в Україну осіб, які вимушені були виїхати з України, визначаються за такою формулою:

$$\Delta \text{ВВП}_{\text{втр заг}} = \text{ВВП}_{\text{ос}} \times (T_{\text{втр}} + T_{\text{втр міг}}),$$

- де $\Delta \text{ВВП}_{\text{втр заг}}$ - загальні потенційні економічні втрати, пов'язані із людськими втратами внаслідок збройної агресії Російської Федерації, млн грн;
- $T_{\text{втр}}$ - втрачені роки потенційного життя внаслідок загибелі людей, роки;
- $T_{\text{втр міг}}$ - втрачені роки потенційного життя в Україні через вимушений міграційний вплив населення з України, роки;
- $\text{ВВП}_{\text{ос}}$ - розрахунковий обсяг ВВП на одну особу у фактичних цінах за умов відсутності нових загиблих людей внаслідок збройної агресії Російської Федерації в році, для якого здійснюється розрахунок, млн грн.

Для цілей міжнародного порівняння розрахунку накопичених потенційних економічних втрат вони розраховуються в доларах США за курсом гривні до долара США в середньорічному вимірі у звітному періоді аналогічно формулі наведеній в абзаці другому пункту 2 розділу V цієї Методики.

6. Для запобігання подвійному рахунку розрахунки за формулами наведених у пунктах 2, 4, 5 цього розділу перераховуються кожного року по новому саме для тих років, які йдуть за звітним роком.

VII. Визначення додаткових розрахунків

У разі наявності даних на місячній основі за показниками, що використовуються в розрахунку, алгоритм розрахунку, наведений у цій Методиці, застосовується для визначення економічних втрат, пов'язаних з людськими втратами, за поточний рік на щомісячній основі.

1. У разі розрахунку втрат ВВП за поточний рік на щомісячній основі доцільно враховувати кількість загиблих станом на відповідний місяць та кількість місяців, які загиблі не дожили до кінця року. За таких умов втрати ВВП у місяці j поточного року розраховуються за такою формулою:

$$\Delta \text{ВВП}_j = \sum_{m=1}^j (N_{\text{зг.м}} \times \frac{12-m}{11} \times \text{ВВП}_{\text{ос}}),$$

де $\Delta \text{ВВП}_j$ - втрати ВВП за поточний рік у місяці j ($j = 1, 2, \dots, 12$), млн грн;

$N_{\text{зг.м}}$ - кількість загиблих у місяці m , $m = 1, 2, \dots, j$, осіб;

$\text{ВВП}_{\text{ос}}$ - розрахунковий обсяг ВВП на одну особу у фактичних цінах за умов відсутності нових загиблих людей внаслідок збройної агресії Російської Федерації в році, для якого здійснюється розрахунок, млн грн.

Для розрахунку показника втрат ВВП у зв'язку з інвалідністю за поточний рік у місяці j поточного року у формулі цього пункту показник кількості загиблих у місяці m ($N_{\text{зг.м}}$) замінюється на показник кількості осіб, які стали особами з інвалідністю внаслідок поранення, контузії, каліцтва або захворювання, одержаних внаслідок збройної агресії Російської Федерації у місяці m ($N_{\text{інв.м}}$).

Для розрахунку втрат ВВП через вимушений міграційний вплив населення з України за поточний рік у місяці j поточного року у формулі цього пункту показник кількості загиблих у місяці m ($N_{\text{зг.м}}$) замінюється на показник загальної кількості вимушених мігрантів та осіб, які перебувають на тимчасово окупованій Російською Федерацією території України або на території Російської Федерації у місяці m ($N_{\text{мг.м}}$).

**Директор департаменту
стратегічного планування
та макроекономічного
прогнозування**

Н. Горшкова

Додаток
до Методики визначення економічних
втрат, пов'язаних з людськими втратами,
що включають непрямі економічні втрати,
пов'язані із зменшенням чисельності
населення та відповідним зменшенням
економічних показників країни,
завданих Україні внаслідок збройної
агресії Російської Федерації
(пункт 3 розділу IV)

ФОРМА

представлення розрахунків показників економічних втрат, пов'язаних з людськими втратами внаслідок збройної агресії Російської Федерації (внаслідок загибелі людей, у зв'язку з інвалідністю, через вимушений міграційний вплив населення з України внаслідок збройної агресії Російської Федерації за поточний (окремий) рік та потенційних втрат у майбутніх періодах)

Найменування показника	Одиниця виміру	Поточний звітний період
Усього втрати ВВП внаслідок загибелі людей, у зв'язку з інвалідністю, через вимушений міграційний вплив населення з України внаслідок збройної агресії Російської Федерації за поточний (окремий) рік, у тому числі:	млн гривень	
внаслідок загибелі людей	млн гривень	
у зв'язку з інвалідністю осіб, які стали особами з інвалідністю внаслідок поранення, контузії, каліцтва або захворювання, одержаних внаслідок збройної агресії Російської Федерації	млн гривень	
через вимушений міграційний вплив населення з України	млн гривень	
Потенційні втрати ВВП у майбутніх періодах, у тому числі:	млн гривень	
внаслідок загибелі людей	млн гривень	
через вимушений міграційний вплив населення з України	млн гривень	
Загальний обсяг втрат ВВП	млн гривень	
Усього втрати	% ВВП	
Загальний обсяг втрат ВВП	млн доларів США	

Про затвердження Методики визначення економічних втрат, пов'язаних з людськими втратами, що включають непрямі економічні втрати, пов'язані із зменшенням чисельності населення та відповідним зменшенням економічних показників країни, завданих Україні внаслідок збройної агресії Російської Федерації

Наказ; Міністерство економіки від 02.11.2022 № 4363

Прийняття від **02.11.2022**

Постійна адреса:

<https://zakon.rada.gov.ua/go/z1716-22>

Законодавство України

станом на 09.05.2023

чинний

z1716-22

Публікації документа

- Офіційний вісник України від 18.01.2023 — 2023 р., № 4, стор. 411, стаття 358, код акта 115906/2023